

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
חברת חינוך-אוניברסיטאית ללימודי אפריקה

מבוא ללימודי אפריקה

[192-1-20/30]

ד"ר יעל אבסירה

סמינר שנתי, תשע"ה 2014-2015

פרטי הקורס:

יום ה': 12:15-13:45, בניין, חדר

שעות קבלה: בתיאום מראש בלבד במייל

דואר אלקטרוני: yaelabessira@gmail.com

טלפון: 02-6733937

דרישות הקורס והרכב הציון:

על פי הנחיות הפקולטה, הנוכחות בהרצאות חובה, השתתפות פעילה בהן ותרומה לדיון על בסיס קריאה תקנה 10% מהציון הסופי. בחופשת סמסטר בפברואר 2015 תינתן מטלת בית (שאלה אחת על חומר קריאה ולימוד של סמסטר א', להגיש עד תחילת סמסטר ב' בעמוד אחד) ותקנה 10% מהציון הסופי. משקל בחינת סוף השנה הוא 80% מהציון סופי.

סמסטר א:

30.10 שיעור מבוא

חלק ראשון: אפריקה בתקופה פרה-קולוניאלית (מהמאה ה-5 עד המאה ה-19)

6.11 אפריקה "על המפה": מפות גיאוגרפיות מול מפות מנטאליות

J. Parker and R. Rathborne (2007). *African History: A very Short Introduction*. Chapter One

20.11 חקר אפריקה והזיכרון הקולקטיבי

נ. לבציון וי. גרשוני (2003). *מבוא להיסטוריה של אפריקה*. יחידה 1 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 7-24

27.11 מדינות וממלכות באפריקה: מגוון ואחדות

נ. לבציון וי. גרשוני (2003). *מבוא להיסטוריה של אפריקה*. יחידה 1 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 35-45, 50-53, 72-79

I. Battuta (1325). *Travels in Asia and Africa 1325-1354*. Medieval Sourcebook, London, pp.112-113

4.12 קשרים טרנס-סהריים: מסחר, דת וחברה והקשר עם אירופה

נ. לבציון וי. גרשוני (2003). *מבוא להיסטוריה של אפריקה*. יחידה 1 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 54-67, 85-93

11.12 גילוי אפריקה ע"י אירופה וסחר העבדים הטרנס אטלנטי
נ. לבציון וי. גרשוני (2003). מבוא להיסטוריה של אפריקה. יחידה 1 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 84-68, 104-94

18.12 ביטול סחר העבדים הטרנס אטלנטי וכיבוש אפריקה
א.קרן (2007). בכבלי העבר: סחר העבדים הטרנס-אטלנטי בזיכרון המשותף בגאנה". דוקטורט, אוניברסיטת ת"א, עמ' 20-14

חלק שני: אפריקה תחת שלטון קולוניאלי ועד לעצמאות (מ1884 עד 1962)

25.12 המצב הקולוניאלי באפריקה
נ. חזן ונ. השמשוני-יפה וא. קרן (2003). קולוניאליזם באפריקה. יחידה 2 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, ת"א. עמ' 22-1

1.1 השוואת סוגי משטרים קולוניאליים באפריקה
הקרנת סרט

7.1 קולוניאליזם התנחלותי מקרה מבחן אלג'יריה: הקרנת סרט
מ., אביטבול וד., זיסנווין (2006). מקולוניאליזם ללאומיות: תוניסיה, אלג'יריה, מרוקו. יחידה 6 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, ת"א. עמ' 23-12

15.1 השפעות הקולוניאליזם
ע., מזרואי (1985). "עול תת-הפיתוח". אפריקה: שקיעת גן העדן. מפרש: ירושלים. עמ' 97-116

22.1 הקולוניאליזם ומורשתו וסיכום מסטר א
Rodney, W. (1972). *How Europe Underdeveloped Africa*, East African Educational Publishers, Nairobi. pp. 9-22

מסטר ב:

12.3 תהליכי הדה-קולוניזציה באפריקה
נ. חזן ונ. השמשוני-יפה וא. קרן (2003). קולוניאליזם/דה קולוניזציה באפריקה. יחידה 2 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, ת"א. עמ' 19.3
19.3 אידיאולוגיות אנטי קולוניאליות ואידיאולוגית שחרור לאומיות באפריקה
ב. נויברגר וא. קרן (1997). לאומיות אנטי קולוניאלית – הממד הרעיוני. יחידה 4 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, ת"א. עמ' 2

חלק שלישי: אפריקה בעידן הדמוקרטיה (מ1980 עד היום)

26.3 אתיופיה: מדינה אפריקנית טיפוסית או מדינה יוצאת דופן באפריקה?
ח.ארליך (1997). אתיופיה – קיסרות ומהפכה בקרן אפריקה. פרקים 3-2

2.4 אפריקה וישראל
אי. בר-יוסף (2006). "אפריקה-ישראל", תיאוריה וביקורת 29, תל-אביב. עמ' 271-263

16.4 אתגרי העצמאות: אתניות ולאומיות

ב. נויברגר (2000). "קבוצות אתניות והמדינה בפאריקה", עמ' 294-308 מתוך Peled S., Ben Ami and Y., (eds) (2000). *Ethnic Challenges to the Modern State*. Spectorowsky (גרסה מתורגמת)

30.4 אתגרי העצמאות: עידן המשטרים הצבאיים באפריקה

ב. נויברגר (2003). צבא ופוליטיקה באפריקה. יחידה 10 במסגרת הקורס "צמיחת המדינות החדשות באפריקה", האוניברסיטה הפתוחה, ת"א.

7.5 רוחות של חירות ודמוקרטיה

Gyimah-B. E., (1996). "Civil Society in Africa". *Journal of Democracy*, 7.2. pp. 118-132

14.5 ניאו קולוניאליזם

Cooke, B. (2003). "From Colonial Administration to Development Management". Institute for Development Policy and Management, Manchester: University of Manchester Precinct Centre. pp. 4-21

21.5 פיתוח בינלאומי באפריקה

Illitch, I. (1997). *Development as Planned Poverty* in Rahnema M. and Bawtree V. (eds.) (1997). *The Post-Development Reader*, Zed Books, New York, pp. 94 -102

28.5 הרצאת אורח

4.6 סוף המאה ה-20 באפריקה

Dibua, J.A. and Ibhawoh, B. (2003). "Deconstructing Ujamaa", *African Political Sciences*, Vol. 8, No. 1. pp. 59-71

11.6 המאה ה-21 באפריקה

Kebede, M. (2004), "African Development and the Primacy of Mental Decolonization". *Africa Development*, Vol. 29, No. 1. pp. 107-120

18.6 שיעור סיכום

ב ה צ ל ח ה !!!